

شیوع استئوپروز در شهر مشهد

رضا رحیبان^۱ MD، پروین لایق^۲ MD، محمد جواد پریزاده^۳ MD، باقر لاریجانی^۴ MD

^۱ استاد بیماریهای غدد مترشحه داخلی، ^۲ استادیار بیماریهای غدد مترشحه داخلی، بیمارستان امام رضا (ع) - ^۳ دانشیار بیماریهای اطفال، ^۴ استاد بیماریهای غدد مترشحه داخلی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

تاریخ دریافت: ۸۴/۲/۲۰ - تاریخ پذیرش: ۸۵/۴/۲۰

خلاصه

مقدمه: استئوپروز شایعترین بیماری متابولیک استخوان است که با کاهش تراکم معدنی استخوان و افزایش بروز شکستگی های ناشی از آن و بروز مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فردی قابل توجه همراه است. هدف از این مطالعه که بخشی از مطالعه کشوری استئوپروز در ایران است تعیین شیوع استئوپنی و استئوپروز در شهر مشهد تعیین ارتباط بین تراکم معدنی استخوان در نواحی مختلف اسکلت و نیز ارتباط بین تراکم معدنی استخوان با قد، وزن، سن و شاخص توده بدنی (BMI) بوده است.

روش کار: در این مطالعه توصیفی، ۱۰۰۳ نفر از ساکنین شهر مشهد در محدوده سنی ۷۹ - ۲۰ سال و به روش خوشه ای - تصادفی انتخاب شده بودند در سالهای ۸۲-۱۳۷۹ مورد مطالعه قرار گرفتند. کسانی که بر اساس شرح حال و معاینه بالینی سابقه ای از بیماری شناخته شده موثر بر استخوان داشته یا از داروهای موثر بر تراکم معدنی استخوان استفاده می کردند از مطالعه خارج شدند. جهت تراکم سنجی استخوان از دستگاه (LUNAR) IQ-DPX و جهت تفسیر نتایج تراکم سنجی از معیارهای WHO استفاده شد. مشخصات فردی، نتایج تراکم سنجی و آزمایشات در پرسشنامه ای جمع آوری گردید. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آمار توصیفی و جداول توزیع فراوانی و نرم افزار (SPSS ۱۱/۵) انجام و $p > 0/05$ به عنوان معنی دار در نظر گرفته شد.

نتایج: میانگین سنی افراد $42/02 \pm 12/77$ سال، میانگین قد $157/66 \pm 7/16$ سانتی متر، میانگین وزن $69/11 \pm 12/24$ کیلوگرم و میانگین شاخص توده بدنی $27/82 \pm 4/8$ بود. میانگین سنی مردان و زنان تفاوت معنی داری نداشت. در حالی که میانگین قد، وزن و شاخص توده بدنی در زنان و مردان تفاوت معنی داری نشان می داد. بررسی رابطه بین تراکم معدنی استخوان در ستون فقرات و ناحیه گردن فمور ارتباط مثبت معنی داری را بین آنها نشان داد و ضریب همبستگی بین مقادیر تراکم معدنی استخوان در محل های مختلف اسکلت در حدود $0/7$ محاسبه گردید. بین قد و تراکم معدنی استخوان در ستون فقرات و گردن فمور و نیز وزن و تراکم معدنی استخوان در این نواحی ارتباط مثبت معنی داری دیده شد. بین سن و تراکم استخوان ارتباط منفی معنی داری مشاهده گردید. بین شاخص توده بدنی و تراکم تراکم استخوان نیز ارتباط مثبت معنی داری وجود داشت. شیوع استئوپنی و استئوپروز با استفاده از مرجع زنان آمریکائی - اروپائی بیشتر از شیوع آنها با استفاده از مرجع زنان مشهدی بود که اهمیت استفاده از جمعیت مرجع مربوط منطقه مورد نظر را نشان می دهد. شیوع کلی استئوپنی و استئوپروز در مشهد به ترتیب $46/8\%$ و $12/6\%$ محاسبه گردید.

نتیجه گیری: استئوپروز یک مشکل بهداشتی مهم در شهر مشهد است. لذا اقدامات پیشگیرانه نظیر تغذیه صحیح، دریافت کافی کلسیم و ویتامین D و تغییر شیوه زندگی توصیه می شود. به دلیل مشکلاتی که در راستای تشخیص و درمان بیماران پدید می آید، بر تهیه و استفاده از اطلاعات مربوط به جمعیت مرجع مورد مطالعه تاکید می گردد. با توجه به اینکه ضریب همبستگی بین مقادیر مختلف تراکم معدنی استخوان در محل های مختلف اسکلت نزدیک به $0/7$ است، لذا توصیه می شود جهت تشخیص کاهش تراکم معدنی استخوان در هر دو ناحیه ستون فقرات و گردن فمور انجام شود.

واژه های کلیدی: استئوپروز، شیوع، مشهد